

تاریخچه کتابخانه مرکزی

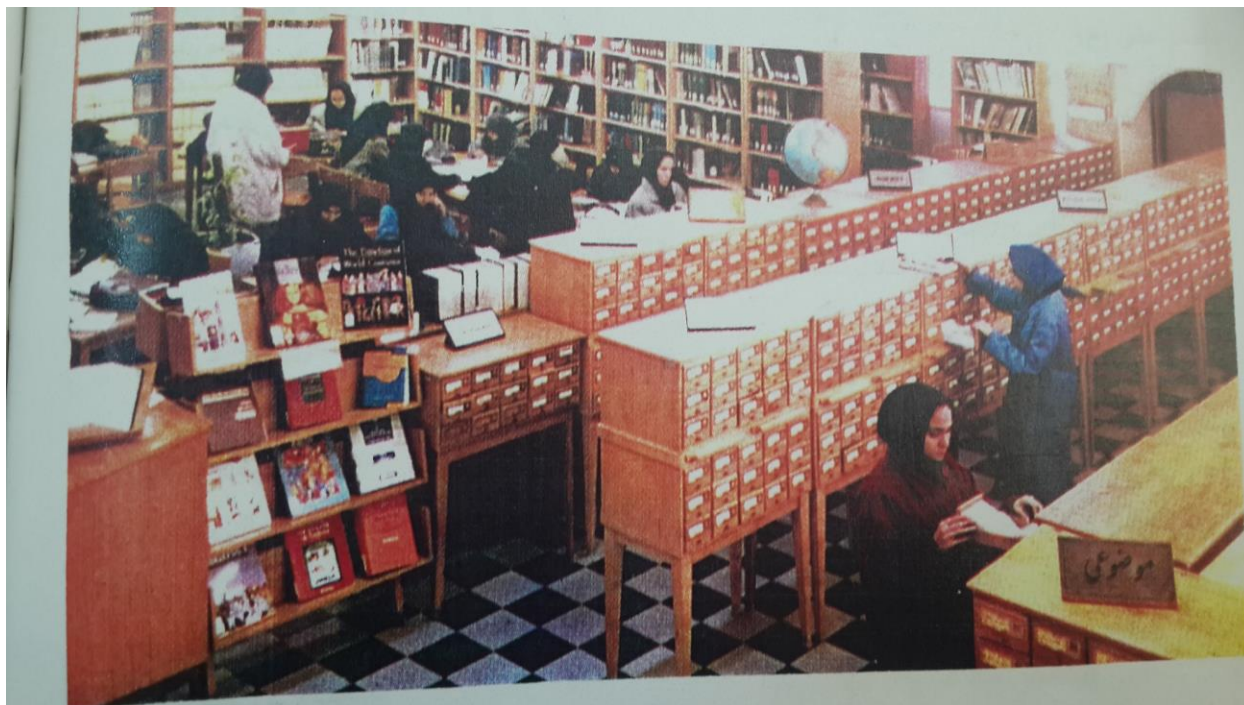
همزمان با تاسیس دانشگاه الزهرا در سال ۱۳۴۳، کتابخانه مرکزی با مجموعه کتب اهدایی موسس دانشگاه و اشخاص دیگر (در حدود ۳۰۰۰ جلد کتاب ونشریه به زبان های فارسی و لاتین)، در فضایی به وسعت ۱۲۹۸ مترمربع واقع در ساختمان مرکزی (ساختمان شهید نوری) فعالیت خود را آغاز کرد.

که در آن زمان طبق گزارش مدیر کتابخانه، روزانه در حدود ۱۲۰ نفرمراجعه کننده داشته است. و به منظور تشویق دانشجویان به مطالعه و تکمیل و توسعه کتابخانه، از اول تا هشتم اسفند ماه هر سال در دانشگاه، هفته کتاب اعلام گردیده و عده ای از استادان و دانشجویان در این هفته تعدادی کتاب به کتابخانه دانشگاه اهداء می کردند و همچنین انجمن کتابخانه با عضویت دانشجویان علاقه مند به کتابخانه تشکیل گردیده بود که اعضاء این انجمن، کتابدار را کمک و دانشجویان را به مطالعه کتاب تشویق می نمودند.

همچنین از همان سال تا کنون، هرساله اعتباری در بودجه دانشگاه برای خرید کتاب اختصاص داده می شود و برای توسعه کتابخانه، اقدامات ضروری بعمل می آید تا کتابخانه دانشگاه از هر لحاظ تکمیل و برای استفاده هرچه بهتر دانشجویان آماده شود.

کتابخانه مرکزی دانشگاه الزهرا جهت دسترسی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و اعضاء هیات علمی به منابع سایر کتابخانه ها از ۱۳۷۵ تا کنون از شیوه های مرسوم و متداول امانت بین کتابخانه ای مانند BL، طرح غدیر، طرح تامین مدارک و مقالات، طرح امین استفاده بهینه داشته است.

شبکه اطلاع رسانی کتابخانه مرکزی در بهمن ماه سال ۱۳۷۸، فعالیت خود را آغاز کرد که روزانه به حداقل ۵۰ دانشجو در مقاطع تحصیلی مختلف و همچنین اعضاء هیات علمی در زمینه جستجوی مقالات علمی در اینترنت، سرویس دهی می‌نمود، و کاربران علاوه بر امکانات آن لاین سیستم و پست الکترونیکی، از امکاناتی چون دیسک‌های آموزشی و چاپگر لیزری نیز بهره‌مند بودند.

در سال ۸۴-۱۳۸۳، پایگاه‌ها و مجلات الکترونیکی Elsevier, Mathscinet, ProQuest, ScienceDirect, ACS, ISI, IOP توسط کتابخانه مرکزی خریداری شد، در سال ۱۳۸۷؛ به دلیل استقبال خیلی خوب دانشجویان و اساتید از پایگاه‌های لاتین، علاوه بر بانک‌های فوق، پایگاه‌های AIP, APS, Wiley, journal of Synthetic organic chemistry, Accounts and Rapid communications, Scopus, EBSCO, Wpsc, Rsc, Oxford, Taylor&Francis نیز خریداری شد. هر ساله این پایگاه‌ها بنابر نیاز دانشجویان و تامین هزینه‌های مربوط به تهیه آنها توسط دانشگاه با اندکی تغییر، خریداری و در اختیار کاربران قرار داده می‌شود. هم اکنون بانک‌های اطلاعاتی لاتین شامل (Scopus, ScienceDirect, Mathscinet, Rsc) و بانک‌های فارسی شامل (مگ ایران، سیویلیکا، بانک اطلاعات کتابهای تخصصی علوم انسانی و اسلامی نور) در دسترس کاربران قرار دارد.

به تدریج با افزایش تعداد دانشجویان و تعداد منابع کتابخانه در دهه ۸۰، نیاز به فضای بزرگتر جهت گسترش کتابخانه مرکزی بیش از پیش احساس شد، بنابراین پس از افتتاح ساختمان خوارزمی در مهرماه سال ۱۳۸۲، طبقه چهارم این ساختمان با مساحت ۱۸۸۰ مترمربع به کتابخانه مرکزی اختصاص یافت. بنابراین بخش‌های مرجع، نشریات، سایت، آرشیو و واحد تکثیر به این ساختمان منتقل شد و امکان گسترش مخزن کتب امانت در محل قبل، فراهم گردید و طبقه دوم کتابخانه که قبلاً در اختیار بخش نشریات بود به سالن مطالعه تبدیل گردید. همچنین بخشی از ساختمان جدید نیز به سالن مطالعه و اتاق شورا اختصاص یافت. در سال ۱۳۸۳، جهت مکانیزه کردن تمام بخش‌های کتابخانه نرم افزار کتابداری خریداری شد.

هم اکنون طرح گسترش کتابخانه درساختمانی جدید به وسعت ۶۸۹۰ مترمربع در ۵ طبقه که با مسجد، سالن غذاخوری و آمفی تاتر دانشگاه همجوار است در حال اجراست که به زودی (تابستان ۱۳۹۶) به مرحله بهره برداری می رسد.

آمار منابع کتابخانه مرکزی

کتابخانه مرکزی در سال ۱۳۴۲ با تعداد منابع اندکی در حدود ۳۰۰۰ جلد کتاب و نشریه اهدایی فعالیت خود را آغاز کرد و در سال ۱۳۸۰ این منابع شامل ۲۲۴۹۹ عنوان کتاب لاتین، ۲۲۳۸۹ عنوان کتاب فارسی، ۵۲۵ عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد، ۱۴۸۵ عنوان پایان نامه کارشناسی، ۲۱۰ عنوان پایان نامه لاتین، ۶۲۰ عنوان نشریه لاتین، ۵۰۵ عنوان نشریه فارسی، ۷۶ عدد نوار کاست، ۶۸ عدد سی دی می‌باشد. در دهه ۹۰، تهیه منابع چاپی کتابخانه رشد چشمگیری داشته و علاوه بر نسخ چاپی، منابع الکترونیکی شامل کتاب و پایان نامه دیجیتال نیز به این مجموعه اضافه شده است. در حال حاضر (سال ۱۳۹۶)، مجموعه کتابخانه شامل ۴۶۶۶۸ عنوان کتاب فارسی، ۳۳۳۰۹ عنوان کتاب لاتین، ۹۴۷۳ عنوان پایان نامه فارسی، ۲۲۷ عنوان پایان نامه لاتین، ۵۲۴۰۳ عنوان کتاب دیجیتال لاتین، ۲۰۵ عنوان پایان نامه لاتین دیجیتال و ۷۹۶۴ عنوان پایان نامه فارسی دیجیتال می‌باشد.

امانت بین کتابخانه‌ای از سال ۱۳۷۵ تا کنون بشرح زیر می‌باشد:

طرح غدیر: کتابخانه مرکزی از سال ۱۳۷۵ به عضویت این طرح درآمد. این طرح زیر نظر مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به اجرا درآمده است. این طرح امکان دسترسی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و اساتید را به منابع کتابخانه‌های دیگر در داخل کشور فراهم می‌نماید.

طرح BL: کتابخانه مرکزی از سال ۱۳۷۷ به عضویت این طرح درآمد. از طریق این طرح امکان امانت کتاب و دریافت مقاله از کتابخانه British library برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی و اساتید فراهم بود.

طرح تامین مدارک و مقالات: از سال ۱۳۷۸ توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری طرحی آزمایشی با عنوان طرح تامین مدارک و مقالات علمی به اجرا درآمد. این طرح، مقالات مورد نیاز اعضاء هیات علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی را درخواست و تامین می‌نمود، در سال‌های بعد پایگاه‌های الکترونیکی، جایگزین آن شد. مجریان اصلی طرح که تامین کننده مجلات علمی به فارسی و لاتین می‌باشند عبارتند از: کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، تربیت مدرس، کتابخانه منطقه‌ای علوم و تکنولوژی واقع در شیراز.

طرح امین: این طرح از سال ۱۳۸۰ اجازه امانت کتاب و دریافت مقاله را از کتابخانه‌های عضو این طرح در داخل کشور توسط کتابخانه مرکزی فراهم می‌آورد. تمامی دانشجویان در تمامی مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکترا، اساتید و اعضاء هیأت علمی می‌توانند از این طرح استفاده نمایند.